

به نام خدا - بررسی درس سوم عربی یازدهم انسانی - حسن اسدی و زینب کسمائی

الدَّرْسُ الثَّلَاثُ - عَجَائِبُ الْمَخْلُوقَاتِ: شگفتی های مخلوقات

تَفَكَّرُوا فِي الْخَلْقِ وَلَا تَفَكَّرُوا فِي الْخَالِقِ. در آفرینش بیندیشد و در آفریدگار بیندیشید.

تَفَكَّرُوا: فعل و فاعله " و " بارز - فِي الْخَلْقِ: جارّ و مجرور - لا: حرف نهی - تَفَكَّرُوا (تَفَكَّرُوا): فعل مضارع للنهي مجزوم بحذف النون و فاعله " و " بارز - فِي الْخَالِقِ: جارّ و مجرور

مَنْ يَتَفَكَّرُ فِي خَلْقِ اللَّهِ يُشَاهِدُ قُدْرَةَ اللَّهِ. هر کس در آفرینش خدا بیندیشد قدرت خدا را می بیند.

مَنْ: اسم شرط در نقش مبتدا - يَتَفَكَّرُ: فعل شرط مجزوم بالسكون و فاعله هو مستتر - فِي خَلْقِ: جارّ و مجرور - اللَّهُ: مضاف إليه - يُشَاهِدُ: جواب شرط مجزوم بالسكون و فاعله هو مستتر - قُدْرَةَ: مفعول به - اللَّهُ: مضاف إليه

الطَّائِرُ الطَّنَانُ: مرغ مگس

هُوَ أَصْغَرُ طَائِرٍ عَلَى الْأَرْضِ، طَوْلُهُ خَمْسَةُ سَنْتِمِترَاتٍ، يَطِيرُ إِلَى الْأَعْلَى وَ الْأَسْفَلِ، وَ إِلَى الْيَمِينِ وَ الشَّمَالِ، وَ إِلَى الْأَمَامِ وَ الْخَلْفِ. آن (او) کوچکترین پرنده روی زمین است، طولش پنج سانتیمتر می باشد، به بالا و پایین و به راست و چپ و به جلو و عقب پرواز می کند.

هو: مبتدا - أَصْغَرُ: خبر مفرد - طَائِرٍ: مضاف إليه - عَلَى الْأَرْضِ: جارّ و مجرور - طَوْلُ: طول: مبتدا - ه: مضاف إليه - خَمْسَةُ: خبر مفرد - سَنْتِمِترَاتٍ: مضاف إليه - يَطِيرُ: فعل و فاعله هو مستتر - إِلَى الْأَعْلَى: جارّ و مجرور - الْأَسْفَلِ: معطوف - إِلَى الْيَمِينِ: جارّ و مجرور - الشَّمَالِ: معطوف - إِلَى الْأَمَامِ: جارّ و مجرور - الْخَلْفِ: معطوف

تَوَجَّهَ: طائر: پرنده، جمع: طیور - طائرة: هواپیما، جمع: طائرات

وَ انْطِلَاقُهُ وَ تَوَقُّفُهُ السَّرِيعَانِ يُثِيرَانِ التَّعْجَبَ. سُمِّيَ طَّنَانًا؛ لِأَنَّهُ يُحَدِّثُ طَنِينًا بِسَبَبِ سُرْعَةِ حَرَكَةِ جَنَاحِيهِ، فَإِنْ تُحَاوِلَ رُؤْيَةَ جَنَاحِيهِ لَا تَقْدِرُ، أَمْ تَدْرِي لِمَاذَا؟ لِأَنَّهُ يُحَرِّكُ جَنَاحِيهِ ثَمَانِينَ مَرَّةً تَقْرِيبًا فِي الثَّانِيَةِ الْوَاحِدَةِ.

و حرکت و توقّف سریعش تعجب را بر می انگیزند. طَّنَان (طنین انداز) نامیده شده است؛ چون بخاطر سرعت حرکت بالهایش صدا ایجاد می کند، پس اگر برای دیدن بالهایش بکوشی نمی توانی، آیا می دانی چرا؟ چون بالهایش را تقریباً هشتاد بار در یک ثانیه تکان می دهد.

انطلاق: مبتدا - ه: مضاف إليه - توقّف: معطوف - ه: مضاف إليه - السريعان: صفت برای انطلاق و توقّف - يُثِيرَانِ: خبر بصورت جمله فعلیه " فعل و فاعله ا بارز " - التّعجب: مفعول به - سُمِّيَ: فعل و فاعله محذوف و نائب فاعله هو مستتر - طَّنَانًا: مفعول به دوم - يُحَدِّثُ: فعل و فاعله هو مستتر (خبر أنّ: عربی ۳) - طَنِينًا: مفعول به - بسبب: جارّ و مجرور - سرعة: مضاف إليه - حركة: مضاف إليه - جناحي: مضاف إليه - ه: مضاف إليه - إن: حرف شرط (عامل جزم) - تحاول: فعل شرط مجزوم با سکون و فاعله أنت مستتر - رؤیة: مفعول به منصوب بالفتحة - جناحي: مضاف إليه - ه: مضاف إليه - لا تقدر: جواب شرط و مجزوم با سکون و فاعله أنت مستتر - أ: حرف استفهام - تدري: فعل و فاعله أنت مستتر - لماذا: جارّ و مجرور - يحرك: فعل و فاعله هو مستتر - جناحي: مفعول به - ه: مضاف إليه - تقريبا: قيد - في الثانية: جارّ و مجرور - الواحدة: صفت

التَّمْسَاحُ: تمساح

لَهُ طَرِيقَةٌ غَرِيبَةٌ فِي تَنْظِيفِ أَسْنَانِهِ فَبَعْدَ أَنْ يَتَنَاوَلَ طَعَامَهُ يَسْتَرِيحُ عَلَى الشَّاطِئِ فَيَقْتَرِبُ مِنْهُ نَوْعٌ مِنَ الطُّيُورِ بِاسْمِ الرَّقْزَاقِ فَيَفْتَحُ التَّمْسَاحُ فَمَهُ فَيَدْخُلُ ذَلِكَ الطَّائِرُ فِيهِ وَ يَبْدَأُ بِنَقْرِ بَقَايَا الطَّعَامِ مِنْ فِيهِ وَ بَعْدَ أَنْ يَنْتَهِيَ مِنْ عَمَلِهِ يَخْرُجُ بِسَلَامَةٍ.

روش عجیبی در تمیز کردن دندان هایش دارد پس بعد از اینکه غذایی را بخورد بر ساحل استراحت می نماید و نوعی از پرندگان به اسم مرغ باران به او نزدیک می شود پس تمساح دهانش را باز می کند و آن پرنده در آن داخل می شود و شروع به نوک زدن به مانده های غذا از دهان او می کند و پس از اینکه کارش را تمام می نماید به سلامت خارج می شود.

له : خبر مقدم (جارّ و مجرور) - طَرِيقَةٌ: مبتدا مؤخّر - غَرِيبَةٌ: صفت - فِي تَنْظِيفِ: جارّ و مجرور - أَسْنَانِ: مضاف إليه - هـ: مضاف إليه - بَعْدَ: قيد زمان - أَنْ يَتَنَاوَلَ: فعل منصوب و فاعله هو مستتر - طَعَامَ: مفعول به - هـ: مضاف إليه - يَسْتَرِيحُ: فعل و فاعله هو مستتر - عَلَى الشَّاطِئِ: جارّ و مجرور - يَقْتَرِبُ: فعل - مِنْهُ: جارّ و مجرور - نَوْعٌ: فاعل - مِنَ الطُّيُورِ: جارّ و مجرور - بِاسْمِ: جارّ و مجرور - الرَّقْزَاقِ: مضاف إليه - يَفْتَحُ: فعل - التَّمْسَاحُ: فاعل - فَمَهُ: مفعول به - هـ: مضاف إليه - يَدْخُلُ: فعل - ذَلِكَ: فاعل - الطَّائِرُ: مشارّ إليه - فِيهِ: جارّ و مجرور - يَبْدَأُ: فعل و فاعله هو مستتر - بِنَقْرِ: جارّ و مجرور - بَقَايَا: مضاف إليه - الطَّعَامِ: مضاف إليه - مِنْ فَمِهِ: جارّ و مجرور - هـ: مضاف إليه - بَعْدَ: قيد زمان - أَنْ يَنْتَهِيَ: فعل منصوب و فاعله هو مستتر - مِنْ عَمَلِهِ: جارّ و مجرور

بقايا: اسم، جمع مكسر (مفردة: بقية مؤنث)

السَّمَكُ الطَّائِرُ: ماهی پرنده

نَوْعٌ مِنَ الْأَسْمَاكِ يَقْفِزُ مِنَ الْمَاءِ بِحَرَكَةٍ مِنْ ذَيْلِهِ الْقَوِيِّ وَ يَطِيرُ فَوْقَ سَطْحِ الْمَاءِ حَيْثُ يَمُدُّ زَعَانِفَهُ الْكَبِيرَةَ الَّتِي تَعْمَلُ كَجَنَاحَيْنِ. يَفْعَلُ ذَلِكَ لِلْفِرَارِ مِنْ أَعْدَائِهِ. يَطِيرُ هَذَا السَّمَكُ خَمْسًا وَ أَرْبَعِينَ ثَانِيَةً ثُمَّ يَنْزِلُ إِلَى الْمَاءِ وَ يَدْخُلُ فِيهِ.

نوعی از ماهی هاست که از آب با حرکتی از دم قوی خود می جهد و بالای آب پرواز می کند آنجا که باله های بزرگش را که مانند دو بال عمل می کنند دراز می کند (باز می کند). آن را برای فرار از دشمنانش انجام می دهد. این ماهی چهل و پنج ثانیه پرواز می کند سپس به سمت آب فرود می آید و در آن داخل می شود.

نوع: خبر مفرد- من الأسماك: جارّ و مجرور - يقفز: فعل و فاعله هو مستتر (جمله وصفیه) - من الماء: جارّ و مجرور - بحركة: جارّ و مجرور - من ذيل: جارّ و مجرور - هـ: مضاف إليه - القوي: صفت برای ذیل - فوق: قيد مكان - سطح: مضاف إليه - الماء: مضاف إليه - حيث: قيد - يمدّ: فعل و فاعله هو مستتر - زعانف: مفعول به - هـ: مضاف إليه - الكبيرة: صفت - التي (که) : صفت - تعمل: فعل و فاعله هي مستتر - كجنّاحين: جارّ و مجرور - ذلك: مفعول به - للفرار: جارّ و مجرور - من أعداء: جارّ و مجرور - هـ: مضاف إليه - يطير: فعل - هذا: فاعل - السمك: مشارّ إليه (اسم ال دار بعد از اشاره) - خمساً: قيد (جهت اطلاع: مفعول مطلق نیابی) - أربعين: معطوف - ثانية: معدود (جهت اطلاع: تمییز) - ثمّ: حرف عطف - ينزل: فعل و فاعله هو مستتر - إلى الماء: جارّ و مجرور - يدخل: فعل و فاعله هو مستتر - فيه: جارّ و مجرور

الأسماك مفردش السمك - السمكات مفردش السمكة

نَقَارُ الخَشَبِ: دارکوب

طَائِرٌ يَنْقُرُ جِدَعِ الشَّجَرَةِ بِمِنْقَارِهِ عَشْرَ مَرَّاتٍ فِي الثَّانِيَةِ عَلَى الْأَقْلِّ وَ هَذِهِ السَّرْعَةُ لَا تُضَرُّ دِمَاعَهُ الصَّغِيرَ بِسَبَبِ وُجُودِ عُضْوَيْنِ فِي رَأْسِهِ لِدَفْعِ الضَّرَبَاتِ: الْأَوَّلُ نَسِيحٌ بَيْنَ الْجُمُجَمَةِ وَ الْمِنْقَارِ وَ الثَّانِي لِسَانُ الطَّائِرِ الَّذِي يَدُورُ دَاخِلَ جُمُجَمَتِهِ.

پرنده ای است که تنه‌ی درخت را با منقار خود حداقل ده بار در ثانیه نوک می زند و این سرعت به خاطر وجود دو عضو در سرش برای دفع ضربه‌ها، به مغز کوچکش زیان نمی رساند: یکم بافتی بین جمجمه و منقار است و دوم زبان پرنده است که درون جمجمه می چرخد.

طائر: خبر مفرد " اسم " - جذع: مفعول به منصوب با فتحه - الشجرة: مضاف إليه - مرّات: مضاف إليه - على الأقلّ: جار و مجرور - هذه: مبتدا - السرعة: مشارالیه - لا تضرّ: خبر بصورت جمله فعلیه " فعل و فاعله هی مستتر " - دماغ: مفعول به - ه: مضاف إليه - الصغیر: صفت برای دماغ - وجود: مضاف إليه - عضوین: مضاف إليه - الضربات: مضاف الیه - الأوّل: مبتدا - نسیح: خبر مفرد " اسم " - الجمجمة: مضاف الیه - المنقار: معطوف - الثانی: مبتدا - لسان: خبر مفرد " اسم " - الطائر: مضاف الیه - الذی (که) : صفت - یدور: فعل و فاعله هو مستتر - داخل: قید مکان - جمجمت: مضاف الیه - ه: مضاف الیه

السَّنَجَابُ الطَّائِرُ: سنجاب پرنده

لَهُ غِشَاءٌ خَاصٌّ كَالْمِظَلَّةِ يَفْتَحُهُ حِينَ يَقْفِزُ مِنْ شَجَرَةٍ إِلَى شَجَرَةٍ أُخْرَى وَ يَسْتَطِيعُ أَنْ يَطِيرَ أَكْثَرَ مِنْ مِئَةٍ وَ خَمْسِينَ قَدَمًا فِي قَفْزَةٍ وَاحِدَةٍ. پوششی ویژه مانند چتر دارد که آنرا وقتی از درختی به درختی دیگر می پرد، باز می کند و می تواند بیش از صد و پنجاه قدم در یک پرش پرواز کند.

له: خبر مقدّم - غشاء: مبتدا مؤخّر - خاصّ: صفت - كالمظلة: جار و مجرور - يفتح: فعل و فاعله هو مستتر (جمله وصفیة) - ه: مفعول به - حين: قید زمان - يقفز: فعل و فاعله هو مستتر - من شجرة: جارّ و مجرور - إلى شجرة: جارّ و مجرور - أخرى: صفت - يستطيع: فعل و فاعله هو مستتر - أن يطير: فعل منصوب و فاعله هو مستتر - أكثر (جهت اطلاع: مفعول مطلق نیابی) مئة: مجرور بحرف جر - خمسين: معطوف - قدماً: معدود (جهت اطلاع: تمییز) - في قفزة: جار و مجرور - واحدة: صفت

حَيَّةُ الصَّحْرَاءِ: مار بیابان

فِي مُنْتَصَفِ النَّهَارِ وَ عِنْدَمَا تَحْرُقُ الرَّمَالُ أَقْدَامَ مَنْ يَسِيرُ عَلَيْهَا مِنْ شِدَّةِ الْحَرِّ تَضَعُ هَذِهِ الْحَيَّةُ ذَنْبَهَا فِي الرَّمْلِ ثُمَّ تَقْفُ كَالْعَصَا. فَإِذَا وَقَفَ طَيْرٌ عَلَيْهَا تَصِيدُهُ. در نیمه‌ی روز و هنگامی که ماسه‌ها پاهای کسی را که روی آنها حرکت می کند از شدت گرما، می سوزاند این ماهی دمش را در ماسه می گذارد سپس مانند عصا می ایستد. پس هر گاه پرنده ای بر آن بایستد آنرا شکار می کند.

في منتصف: جارّ و مجرور - النهار: مضاف إليه - عند: قید زمان - ما: زائد - الرمال: فاعل " اسم ظاهر " - أقدام: مفعول به - من: مضاف الیه - علیها: جار و مجرور - من شدة: جار و مجرور - الحرّ: مضاف الیه - تضع: فعل - هذه: فاعل - الحیة: مشارالیه - ذنب: مفعول - ها: مضاف الیه - تقف: فعل و فاعله هی مستتر - كالعصا: جار و مجرور - إذا: اسم شرط در نقش قید زمان - وقف: فعل شرط - طیر: فاعل - تصید: جواب شرط و فاعله هی مستتر - ه: مفعول به

<p>مِظَلَّةٌ: چتر « جمع: مِظَلَّات » مُنْتَصِفٌ: نیمه نَسِيحٌ: بافت (بافت پیوندی) نَقَارُ الخَشَبِ: دارکوب يُنْقَرُ: نوک می زند، کلیک می کند (ماضی: نَقَرَ) يُحْدِثُ: پدید می آورد (ماضی: أَحَدَّثَ) توجه: حَدَّثَ: رخ داد (لازم) = وَقَعَ حَدَّثَ: سخن گفت با ... (متعدی) = كَلَّمَ تَحَدَّثَ: حرف زد (لازم) = تَكَلَّمَ أَحَدَّثَ: ایجاد کرد (متعدی) = أَوْجَدَ يَسْتَرِيحُ: استراحت می کند (ماضی: اسْتَرَاخَ) يَطِيرُ: پرواز می کند (ماضی: طَارَ) يُنْتَهِي: به پایان می رسد (ماضی: انْتَهَى) يُنْتَهِي مِنْ ...: به پایان می رساند</p>	<p>زَعَانِفٌ: باله های ماهی « مفرد: زَعَنَفَةٌ » زَقَاقٌ: مرغ باران شِمالٌ: چپ = يَسَارٌ، ≠ يَمِينٌ طَنَانٌ، الطَّائِرُ الطَّنَانُ: مرغ مگس طَنِينٌ: صدای زنگ، بال پرده و مانند آن غِشَاءٌ: پرده، پوشش جانوران و گیاهان مانند پوست و پر قَمٌ: دهان « جمع: أَفْوَاهٌ » قَفْزَةٌ: پرش لا تَفَكَّرُوا = لا تَتَفَكَّرُوا (حرف ت برای آسانی تلفظ حذف شده است). ما مِنْ: هیچ نیست «ما مِنْ دَابَّةٍ» هیچ جنبنده ای نیست</p>	<p>أَسْفَلٌ: پایین، پایین تر ≠ أَعْلَى إِنْتِطَاقٌ: به حرکت در آمدن (انْتَطَقَ، يَنْتَطِقُ) تَحْرُقُ: می سوزاند (ماضی: حَرَقَ) تَدْرِي: می دانی (دَرَى، يَدْرِي) دَرَى = عَلِمَ تَصِيدُ: شکار می کند (ماضی: صَادَ) تَفَكَّرَ: اندیشید (مضارع: يَتَفَكَّرُ) جِدْعٌ: تنه « جمع: جُدُوعٌ » جَنَاحٌ: بال « جمع: أَجْنِحَةٌ » جَنَاحِيهِ: دو بال او حَيَّةٌ: مار « جمع: حَيَّاتٌ » دِمَاعٌ: مغز ذَيْلٌ: دُم « جمع: أَذْيَالٌ » = ذَنَبٌ رِمَالٌ: ماسه ها « مفرد: رَمَلٌ »</p>
--	---	---

صَعُ فِي الْفَرَاغِ كَلِمَةً مُنَاسِبَةً حَسَبَ نَصِّ الدَّرْسِ.

۱- بِمَ يَطِيرُ السَّنَجَابُ الطَّائِرُ حِينَ يَقْفِزُ مِنْ شَجَرَةٍ إِلَى شَجَرَةٍ؟ بغشائه الخاص

۲- أَيُّ طَائِرٍ يُسَاعِدُ التَّمْسَاحَ فِي تَنْظِيفِ أَسْنَانِهِ؟ الزَّقَاقُ

۳- لِمَاذَا سُمِّيَ الطَّائِرُ الطَّنَانُ بِهَذَا الْإِسْمِ؟ لِأَنَّهُ يُحْدِثُ طَنِينًا بِسَبَبِ سُرْعَةِ حَرَكَةِ جَنَاحِيهِ.

۴- مَتَى تَصِيدُ حَيَّةُ الصَّحْرَاءِ الطَّيْرَ؟ إِذَا وَقَفَ طَيْرٌ عَلَيْهَا تَصِيدُهُ.

۵- كَمْ ثَانِيَةً يَطِيرُ السَّمَكُ الطَّائِرُ؟ خَمْسًا وَ أَرْبَعِينَ ثَانِيَةً

۶- مَا هُوَ أَصْغَرُ طَائِرٍ عَلَى الْأَرْضِ؟ الطائر الطَّنَان

اعلموا - أسلوب الشرط و أدواته

إن: حرف شرط - عامل جزم - نقش نمی گیرد. - اگر، چنانچه

مَنْ: اسم شرط - عامل جزم - معمولا نقش مبتدا دارد. - هر کس، کسی که ...

ما : اسم شرط - عامل جزم - معمولا نقش مفعول دارد. - هر چیز، چیزی که ...

إذا : اسم شرط - غیر عامل - نقش ثابت : قید زمان - هرگاه ، اگر ...

مَنْ يُفَكِّرْ قَبْلَ الْكَلَامِ يَسْلَمْ مِنَ الْخَطَايَا غَالِبًا. هر کس قبل از سخن گفتن بیندیشد غالباً از خطا در امان می ماند.

مَنْ : اسم شرط در نقش مبتدا - يُفَكِّرْ : فعل شرط مجزوم با سکون و فاعله هو مستتر (مرجعه مَنْ) - يَسْلَمْ : جواب شرط (جزای شرط) و مجزوم با سکون و فاعله هو مستتر

مَنْ يُحَاوِلْ كَثِيرًا، يَصِلْ إِلَى هَدَفِهِ. هرکس بسیار تلاش کند، به هدفش می رسد.

مَنْ : اسم شرط در نقش مبتدا - يُحَاوِلْ : فعل شرط و مجزوم با سکون و فاعله هو مستتر - يَصِلْ : جواب شرط مجزوم با سکون و فاعله هو مستتر

مَا تَزْرَعُ فِي الدُّنْيَا، تَحْصُدُ فِي الْآخِرَةِ. هرچه در دنیا بکاری، در آخرت درو می کنی.

ما : اسم شرط در نقش مفعول - تَزْرَعُ : فعل شرط مجزوم با سکون و فاعله أنت مستتر - تَحْصُدُ : جواب شرط مجزوم با سکون و فاعله أنت مستتر

إِنْ تَزْرَعُ خَيْرًا، تَحْصُدُ سُورًا. اگر نیکی بکاری، شادی درو می کنی.

إِنْ : حرف شرط - تَزْرَعُ : فعل شرط مجزوم با سکون و فاعله أنت مستتر - تَحْصُدُ : جواب شرط مجزوم با سکون و فاعله أنت مستتر

﴿ و مَا تُقَدِّمُوا لِأَنْفُسِكُمْ مِنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ عِنْدَ اللَّهِ ﴾ البقرة: ۱۱۰

و هر چه را (و آنچه را) از نیکی برای خودتان تقدیم کنید (پیش بفرستید) آنرا نزد خدا می یابید.

ما: اسم شرط در نقش مفعول - تُقَدِّمُوا : فعل شرط مجزوم با حذف نون (فرعی) و فاعله و بارز - تجدو: جواب شرط مجزوم با حذف نون (فرعی) و فاعله و بارز - هُ : مفعول به

﴿ إِنْ تَنْصُرُوا اللَّهَ يَنْصُرْكُمْ وَيُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ ﴾ محمد: ۷

اگر خدا را یاری کنید شما را یاری می کند و گامهایتان را استوار می سازد.

إِنْ : حرف شرط - تنصروا : فعل شرط مجزوم به حذف نون (فرعی) و فاعله و بارز - يَنْصُرْ : جواب شرط مجزوم با سکون (اصلی) و فاعله هو مستتر - يُثَبِّتْ : معطوف و مجزوم با سکون و فاعله هو مستتر

أقدام: اسم ، جمع مکسر (مفرده قدم : مؤنث ، جامد غیر مصدری) ، معرب، معرّف بالإضافة / مفعول به

﴿ و مَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ يَعْلَمُهُ اللَّهُ ﴾ البقرة: ۱۹۷

و هرچه را از کار نیک انجام بدهید ، خدا آن را می داند. (از آن آگاه است).

ما : اسم شرط در نقش مفعول - تفعلوا : فعل شرط مجزوم به حذف نون (فرعی) و فاعله و بارز - يَعْلَمُ : جواب شرط مجزوم به سکون و فاعله الله - ه : مفعول به

﴿ **إِنْ تَتَّقُوا اللَّهَ يَجْعَلْ لَكُمْ فُرْقَانًا** ﴾ الأنفال: ۲۹ اگر از خدا پروا کنید، برایتان نیروی تشخیص حق از باطل قرار می دهد.

ین : حرف شرط - تتقوا : فعل شرط مجزوم به حذف نون و فاعله و بارز - يجعل : جواب شرط مجزوم به سکون و فاعله هو مستتر

فعل شرط و جواب شرط اگر ماضی باشند تغییری در ظاهر آنها رخ نمی دهد چون فعل ماضی مبنی است پس محلاً مجزوم می نویسیم.

مَنْ فَكَّرَ قَبْلَ الْكَلَامِ، قَلَّ خَطُؤُهُ.

هرکس پیش از سخن گفتن بیندیشد، خطایش کم می شود.

هرکس پیش از سخن گفتن اندیشید، خطایش کم شد.

مَنْ : اسم شرط در نقش مبتدا - فَكَّرَ : فعل شرط مجزوم محلاً و فاعله هو مستتر - قَلَّ : جواب شرط مجزوم محلاً و فاعله خطؤ (اسم ظاهر)

مَا فَعَلْتَ مِنَ الْخَيْرَاتِ، وَجَدْتَهَا ذَخِيرَةً لِآخِرَتِكَ.

هرچه از کارهای نیک انجام بدهی، آنها را اندوخته ای برای آخرت می یابی.

ما : اسم شرط در نقش مفعول - فعلت : فعل شرط مجزوم محلاً و فاعله ت بارز - وجدت : جواب شرط مجزوم محلاً و فاعله ت بارز - ها : مفعول به - ذخیره : مفعول به دوم

إِنْ صَبَرْتَ، حَصَلَتْ عَلَى النَّجَاحِ فِي حَيَاتِكَ. اگر صبر کنی، در زندگی ات موفقیت به دست می آوری.

ین : حرف شرط - صبرت : فعل شرط مجزوم محلاً و فاعله ت بارز - حصلت : جواب شرط مجزوم محلاً و فاعله ت بارز

﴿ **إِنْ أَحْسَنْتُمْ أَحْسَنْتُمْ لِأَنْفُسِكُمْ** ﴾ الإسراء: ۷ اگر نیکی کنید، به خودتان می کنید (کرده اید).

ین : حرف شرط - أحسنتم : فعل شرط مجزوم محلاً و فاعله تم بارز - أحسنتم : جواب شرط مجزوم محلاً و فاعله تم بارز

مَنْ سَأَلَ فِي صِغَرِهِ، أَجَابَ فِي كِبَرِهِ. الإمام علی (ع) هرکس در خردسالی اش بپرسد، در بزرگسالی اش پاسخ می دهد.

مَنْ : اسم شرط در نقش مبتدا - سأل : فعل شرط مجزوم محلاً و فاعله هو مستتر - أجاب : جواب شرط مجزوم محلاً و فاعله هو مستتر

مَنْ زَرَعَ الْعُدْوَانَ، حَصَدَ الْخُسْرَانَ. الإمام علی (ع)

هرکس دشمنی بکارد، زیان درو می کند. هرکس دشمنی کاشت، زیاد درو کرد.

مَنْ : اسم شرط در نقش مبتدا - زرعَ: فعل شرط مجزوم محلاً و فاعله هو مستتر - حصَدَ : جواب شرط مجزوم محلاً و فاعله هو مستتر

إذا اسم شرط غیرعامل است و همیشه قید زمان می باشد.

إِذَا اجْتَهَدْتَ، نَجَحْتَ. هرگاه (اگر) تلاش کنی، موفق می شوی.

إذا : اسم شرط در نقش قید زمان - اجتهدتَ: فعل شرط و فاعله تَ بارز - نجحتَ : جواب شرط و فاعله تَ بارز

﴿ و إِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا ﴾ الفرقان: ٦٣

إذا : اسم شرط در نقش قید زمان - خاطَبَ: فعل شرط و فاعله الجاهلونَ (اسم ظاهر) - هم : مفعول به - قالوا : جواب شرط و فاعله و بارز - سلاما : مفعول به (به نظر برخی مفعول مطلق)

و هرگاه (اگر - چون) نادانان ایشان را مورد خطاب قرار دهند سخنی آرام (مفعول به) (به ملایمت " مفعول مطلق ") سخن می گویند.

گاهی جواب شرط بر خلاف انتظار ، یک جمله اسمیه یا یک فعل طلبی (امر یا نهی) می باشد در این حالت واجب است بر سر جواب شرط فَ (فاء جزای شرط) بیاید و بهتر است ترجمه نشود ولی برخی طراحان رعایت نمی کنند.

﴿ و مَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ ﴾

مَنْ : اسم شرط در نقش مبتدا - يتوَكَّلْ : فعل شرط و مجزوم با سکون و فاعله هو مستتر - فَ: فاء جزای شرط - هو حسبه : جواب شرط بصورت جمله اسمیه " هو : مبتدا - حسبُ: خبر - ه: مضاف إليه "

ترجمه ی جملات شرطی : فعل شرط به صورت مضارع التزامی و جواب شرط بصورت مضارع اخباری / اگر ماضی باشند میتوان بصورت ماضی یا مضارع ترجمه کرد .

إِخْتَبِرْ نَفْسَكَ: تَرَجِمْ ثُمَّ عَيِّنْ أَدَاةَ الشَّرْطِ وَ فِعْلَ الشَّرْطِ وَ جَوَابَهُ.

۱- ﴿ مَا تَقَدَّمُوا لِأَنْفُسِكُمْ مِنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ عِنْدَ اللَّهِ ﴾ در قواعد بررسی شد.

۲- ﴿ إِنْ تَنْصُرُوا اللَّهَ يَنْصُرْكُمْ وَ يُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ ﴾

۳- ﴿ وَ إِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا ﴾

حواژ - فِي الْمَلْعَبِ الرِّيَاضِيِّ

اسماعیل	إبراهیم
تَعَالَ نَذْهَبْ إِلَى الْمَلْعَبِ.	لِمُشَاهَدَةِ أَيِّ مُبَارَاةٍ؟ برای دیدن چه مسابقه ای؟
بیا به ورزشگاه برویم	مباراة = مسابقة - أيّ: چه ، کدام

<p>بَيْنَ مَنْ هَذِهِ الْمُبَارَاةُ؟ این مسابقه بین چه کسانی است؟</p>	<p>لِمُشَاهَدَةِ مُبَارَاةِ كُرَةِ الْقَدَمِ. جهت اطلاع کرة القدم : فوتبال - كرة قدم : توپ فوتبال</p>
<p>الْفَرِيقَانِ تَعَادَلًا قَبْلَ أُسْبُوعَيْنِ. دو تیم دو هفته پیش مساوی شدند.</p>	<p>بَيْنَ فَرِيقِ الصَّدَاقَةِ وَ السَّعَادَةِ. الصدقة ، السعادة (اسم دو تیم و معرفه اسم علم)</p>
<p>أَيُّ الْفَرِيقَيْنِ أَقْوَى؟ أَيُّ : مبتدا - أقوى : خبر مفرد -</p>	<p>أَتَذَكَّرُ ذَلِكَ. آن را به یاد می آورم.</p>
<p>عَلَى عَيْنِي. تَعَالَ نَذْهَبِ. چشم بیا برویم.</p>	<p>كِلَاهُمَا قَوِيَّانِ. عَلَيْنَا بِالذَّهَابِ إِلَى الْمَلْعَبِ. قَبْلَ أَنْ يَمْتَلِيَنَّ مِنَ الْمُتَفَرِّجِينَ. کلا : مبتدا - قویان : خبر مفرد</p>
<p>فِي الْمَلْعَبِ</p>	
<p>هُوَ هَجَمَ عَلَى مَرَمِي فَرِيقِ السَّعَادَةِ. هَدَفٌ، هَدَفٌ! او به دروازه‌ی تیم السعادة حمله کرد. گل، گل !</p>	<p>أَنْظُرْ؛ جَاءَ أَحَدُ مُهَاجِمِي فَرِيقِ الصَّدَاقَةِ. سَيُسَجَّلُ هَدَفًا. نگاه کن، یکی از مهاجمان تیم الصدقة آمد. گلی خواهد زد.</p>
<p>رُبَّمَا يَسَبِّبُ تَسَلُّلًا. شاید بخاطر آفساید</p>	<p>لَكِنَّ الْحَكَمَ مَا قَبِلَ الْهَدَفَ؛ لِمَاذَا؟ ولی داور گل را نپذیرفت، چرا؟</p>
<p>يُعْجِبُنِي جِدًّا حَارِسٌ مَرَمَى فَرِيقِ السَّعَادَةِ. واقعا از دروازه بان تیم السعادة خوشم می آید. - يعجبني : فعل + نون و قايه + مفعول به - حارس : فاعل - مرمى : مضاف اليه -</p>	<p>أَنْظُرْ هَجْمَةً قَوِيَّةً مِنْ جَانِبِ لَاعِبِ فَرِيقِ الصَّدَاقَةِ. نگاه کن حمله ای قوی از طرف بازیکن تیم الصدقة</p>
<p>مَنْ يُسَجَّلُ هَدَفًا يَذْهَبُ إِلَى النَّهَائِيِّ. هرکس گل بزند به فینال می رود. -من : مبتدا (اسم شرط) يسجل : فعل شرط مجزوم با سکون و فاعله هو مستتر - يذهب : جواب شرط مجزوم با سکون و فاعله هو مستتر</p>	<p>مَنْ يَذْهَبُ إِلَى النَّهَائِيِّ؟ چه کسی به فینال می رود؟ مَنْ (اسم استفهام) : مبتدا - يذهب : خبر</p>
<p>لَقَدْ تَعَادَلَا مَرَّةً ثَانِيَةً بِلَا هَدَفٍ.</p>	<p>الْحَكَمُ يَصْفِرُ. داور سوت می زند</p>

الحکم : مبتدا - یصفر : خبر بصورت جمله	یک بار دیگر بدون گل مساوی شدند.
	ثانیه : صفت - هدف : مجرور بحرف جر
<p>۱- الْمُبَارَاةُ: مسابقه ۲- تَعَادَلْ: برابر شد ۳- أَتَذَكَّرُ: به یاد می آورم ۴- كِلَا: هر دو ۵- أَنْ يَمْتَلِي: که پر شود</p> <p>۶- الْمُنْفَرَجُ: تماشاچی ۷ سَيُسَجَّلُ: ثبت خواهد کرد ، به ثمر خواهد نشاند ، خواهد زد (گل) ۸- آلْهَدَفُ: کُل</p> <p>۹- الْمَرْمَى: دروازه ۱۰- الْحَكَمُ: داور ۱۱- أَلْتَسَلُّ: آفساید ۱۲- يُعْجِبُنِي: مرا در شگفت می آورد، خوشم می آید (أَعْجَبَ، يُعْجِبُ) ۱۳- حَارِسُ الْمَرْمَى: دروازه بان</p>	

التمارين

التمرين الأول: أيُّ كلمةٍ مِنْ كلماتٍ مُعْجَمِ الدَّرْسِ تُناسِبُ التَّوضِيحَاتِ التَّالِيَةَ؟

أيُّ : مبتدا - تناسب : خبر - التوضيحات : مفعول به - التالية : صفت

۱. أداةٌ لِحِفْظِ الْإِنْسَانِ أَمَامَ أَشْعَةِ الشَّمْسِ أَوْ نُزُولِ الْمَطَرِ أَوْ التَّلَجِ: الْمِظْلَّةُ

أشعة : أشعة : اسم ، جمع مكسّر (مفرده شعاع : مذكر - جامد غير مصدر) ، معرب ، معرّف بالإضافة / مضاف إليه

۲. طَائِرٌ يَنْقُرُ جُذُوعَ الْأَشْجَارِ وَ يَصْنَعُ عُشًّا فِيهَا: نَقَارُ الْخَشْبِ

۳. تُرَابٌ جَنَبَ شَاطِئِ الْبَحْرِ أَوْ فِي الصَّحَرَاءِ: الرَّمْلُ

۴. حَيَوَانٌ يَمْشِي عَلَى بَطْنِهِ: الْحَيَّةُ

يمشى:فعل مضارع_للغائب_ثلاثى مجرد_لازم_معلوم_معرب_/فعل و فاعله هو مستتر

۵. عُضْوٌ يَطِيرُ بِهِ الطَّائِرُ: جَنَاحٌ

التمرين الثاني: أَلِف: تَرْجِمِ الْعِبَارَاتِ التَّالِيَةَ ثُمَّ أَعْرِبِ الْكَلِمَاتِ الَّتِي تَحْتَهَا خَطًّا.

(۱) تَسْقُطُ أَسْنَانٌ سَمَكِ الْقَرِشِ دَائِمًا وَ تَنُمُو أَسْنَانٌ جَدِيدَةٌ مَكَانَهَا. وَ فِي بَعْضِ أَنْوَاعِهِ تَنُمُو آلَافُ الْأَسْنَانِ فِي سَنَةٍ وَاحِدَةٍ.

دندان های کوسه ماهی همیشه می افتد و دندان های جدیدی به جای آنها می روید و در برخی انواع آن در یک سال هزاران دندان می روید.

أسنان : فاعل و مرفوع با ضمه - جديدة : صفت و مرفوع - في بعض : جار و مجرور - أنواع : مضاف اليه - ه : مضاف اليه - تنمو : فعل و فاعله آلاف - الأسنان : مضاف اليه - في سنة : جار و مجرور - واحدة : صفت

(۲) يُعَدُّ الْحَوْتُ الْأَنْزَقُ أَكْبَرَ الْكَائِنَاتِ الْحَيَّةِ فِي الْعَالَمِ يَبْلُغُ طَوْلُهُ ثَلَاثِينَ مِترًا وَ وَزْنُهُ مِئَةً وَ سَبْعِينَ طَنًّا تَقْرِيبًا.

نهنگ آبی بزرگترین موجودات زنده در جهان به شمار می آید. طولش به سی متر و وزنش تقریباً به صد و هفتاد تن می رسد.

الحوت : نائب فاعل مرفوع با ضمه - أكبر : مفعول به دوم - الأزرق: صفت و مرفوع با ضمه - العالم : مجرور بحرف جر با كسره - طول : فاعل و مرفوع با ضمه - ثلاثين : مفعول به

٣) التَّمْسَاحُ لَا يَبْكِي عِنْدَ أَكْلِ فَرِيْسَتِهِ بَلْ عِنْدَمَا يَأْكُلُ فَرِيْسَةً أَكْبَرَ مِنْ فَمِهِ تُفْرِزُ عَيْوُنُهُ سَائِلًا كَأَنَّهُ دُمُوعٌ.

تمساح هنگام خوردن شکارش گریه نمی کند بلکه هنگامی که شکاری بزرگتر از دهانش می خورد چشمهایش مایعی ترشح می کند انگار که آن اشک است.

التمساح : مبتدا و مرفوع با ضمه - لا يبكي: خبر بصورت جمله " فعل و فاعله هو مستتر " - فريسة: مفعول به و منصوب با فتحه - أكبر: صفت و منصوب - عيون: فاعل و مرفوع با ضمه - ه : مضاف اليه - سائلاً: مفعول به منصوب با فتحه

٤) لَهْجَاتُ نَوْعٍ وَاحِدٍ مِنَ الطُّيُورِ تَخْتَلِفُ مِنْ مِْنَطَقَةٍ إِلَى مِْنَطَقَةٍ أُخْرَى.

لهجه های نوعی واحد از پرندگان از منطقه ای به منطقه ای دیگر تفاوت دارد.

لهجات: مبتدا و مرفوع - واحد: صفت - تختلف: خبر بصورت جمله " فعل و فاعله هي مستتر - منطقة: مجرور بحرف جر - أخرى: صفت

٥) يُقَدِّرُ الْعُلَمَاءُ أَنْوَاعَ الْكَائِنَاتِ الْحَيَّةِ فِي بَحَارِ الْعَالَمِ بِالْمَلَائِينِ.

دانشمندان انواع موجودات زنده را در دریاهاى جهان میلیون ها تخمین می زنند (برآورد می کنند)

العلماء : فاعل و مرفوع با ضمه - أنواع: مفعول به منصوب با فتحه - الحية: صفت و مجرور با كسره - العالم : مضاف اليه - ملايين : جمع مكسر و مفرده مليون

ب: عَيَّنِ الْفِعْلَ الْمُتَعَدِّيَّ مِنْ هَذِهِ الْأَفْعَالِ الَّتِي جَاءَتْ فِي الْجَمَلِ السَّابِقَةِ:

تسقط " می افتد " لازم - يأكل " می خورد " متعدّد - تختلف " تفاوت دارد " لازم - يقدر " برآورد می کند " متعدّد

التمرين الثالث: صَعِّحِ الْمُتْرَادِفَاتِ وَ الْمُتَضَادَّاتِ فِي مَكَانِهَا الْمُنَاسِبِ.

أ. الْعَدَاوَةُ / الْأَحْيَاءُ / الشَّمَالُ / الْإِبْتِعَادُ / الْأَعْلَى / تَكَلَّمَ / يَنْفَعُ / يَغْلُمُ / يَبْكِي

ب. الْمُبَارَاةُ / تَذَكَّرَ / أُدْرِى / يَبْتَدِئُ / الْيَمِينُ / الصَّدِيقُ / الْقَاعَةُ / الْقِيَامُ / السَّيِّئُ

أ	ب
يدري (می داند) = يعلم	يَنْتَهِي (پایان می دهد) ≠ يَبْتَدِئُ
يضحك (می خندد) ≠ يبكي	المسَابِقَةُ (مسابقه) = الْمُبَارَاةُ
يضرّ (زیان می زند) ≠ يَنْفَعُ	نَسِيَ (فراموش کرد) ≠ تَذَكَّرَ
اليسار (چپ) = الشَّمَالُ	الشَّمَالُ (چپ) ≠ الْيَمِينُ
الأموات (مردگان - مفرده المیت) ≠ الأحياء	أَعْلَمُ (می دانم) = أُدْرِى
الصَّدَاقَةُ (دوستی) ≠ الْعَدَاوَةُ	الْحَسَنُ (نیکو) ≠ السَّيِّئُ

التَّقَرُّبُ (نزدیک شدن) ≠ الابتعاد	العدو (دشمن) ≠ الصديق
الأسفل (پائین ترین) ≠ الأعلى	الصّالة (سالن) = القاعة
سكت (سکوت کرد) ≠ تكلم (تحدّث)	الجُلوس (نشستن - القعود) متضادّ القيام (التّهوض)

التمرین الرابع: أكمل ترجمة الآيات و الحديثين ثمّ عین أداة الشرط و فعل الشرط و جوابه.

۱ ﴿ وَ مَا تَفَعَّلُوا مِنْ خَيْرٍ يَعْلَمُهُ اللَّهُ ﴾ در قواعد بررسی شد.

۲ ﴿ إِنْ أَحْسَنْتُمْ أَحْسَنْتُمْ لِأَنْفُسِكُمْ ﴾

۳ ﴿ إِنْ تَتَّقُوا اللَّهَ يَجْعَلْ لَكُمْ فُرْقَانًا ﴾

۴ ﴿ مَنْ سَأَلَ فِي صِغَرِهِ، أَجَابَ فِي كِبَرِهِ. ﴾

۵ ﴿ مَنْ زَرَعَ الْعُدْوَانَ، حَصَدَ الْخُسْرَانَ. ﴾ الإمام عليّ (ع)

التمرین الخامس: ترجم الأفعال في الجمل التالية؛ ثمّ عین نوعها و صيغتها.

الجُملة العربيّة	التَّرجمَةُ الفارسيّة - نوع فعل - صيغته
لا تَكْتُبْ عَلَى الْأَثَرِ التَّارِيخِيّ.	روی اثر تاریخی ننویس. مضارع للنهي - للمخاطب
الْفَرِيقَانِ يَتَعَادَلَانِ مَرَّةً ثَانِيَةً.	دو تیم دوباره مساوی می شوند. فعل مضارع للغائبين
إِمْتِلًا الْمَلْعَبُ بِالْمُنْفَرَجِينَ.	ورزشگاه از تماشاچیان پر شد. فعلى ماضى للغائب
رَجَاءً، فَكَّرُوا قَبْلَ الْكَلَامِ.	لطفًا قبل از سخن گفتن بیندیشید. امر للمخاطبين
إِنِّي سَجَّلْتُ هَدَفَيْنِ.	من دو گل زدم. فعل ماضى للمتکلم وحده